

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjenišvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2'50 od petih vrst. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Seja širjega sosveta UJU Poverjenišvo Ljubljana dne 10. januarja 1926.

V nedeljo, dne 10. januarja 1926 se vrši seja širjega sosveta UJU poverjenišvo Ljubljana v dvorani mestnega magistrata v Ljubljani ob 8. uri zjutraj.

Dnevni red:

1. Otvoritev seje in poročilo poverjenika Luke Jelenca.
2. Poročilo funkcionarjev: a) tajnikovo; b) blagajnikovo.
3. Poročilo o seji širjega glavnega odbora UJU v Beogradu. Poroča poverjenik Luka Jelenc.
4. Temeljne zahteve od zastopnikov učiteljskega društva pri namestitvinih in disciplinskih komisijah. Poroča član ožjega sosveta Josip Lapajne.
5. Smernice naše stanovske prosvetne politike. Poroča član ožjega sosveta Ludovik Potočnik.
6. Zadeva logaškega okrajnega učiteljskega društva. Poroča strokovni tajnik Rudolf Dostal.
7. Predlogi in nasveti.

UJU poverjenišvo Ljubljana.

Luka Jelenc,
poverjenik.

Mirko Fegic,
blagajnik.

Rudolf Dostal,
tajnik.

Opomba: Eventualne predloge in navsvete naj pošljejo okrajna društva poverjeništvu najmanj 3 dni pred sejo, ker se na kasneje poslane ali na seji oddane predloge ne bo oziralo. — Po čl. 14. pravil UJU so člani širjega sosveta člani ožjega sosveta in vsi predsedniki okrajnih društev. Prisotnost vseh članov na seji je obvezna. Ako se kak član ne more udeležiti seje, lahko pooblasti namestnika, ki se mora izkazati na seji s pismenim pooblastilom. Zastopana morajo biti vsa društva! — Po čl. 40. a) poslovnik plačajo predsednikom oziroma namestnikom stroške okrajna društva. — Seja širjega sosveta je javna, ako se na seji sami javnost ne izključijo. Vendar imajo vstop v dvorano samo člani širjega sosveta, prostor za poslušalce je na galeriji.

LISTEK.

DR. TURIČ:

Radom gojeni elementi čovjества.

(Druga knjiga knjižnice praktične pedagogije.)

Zagreb, Tvornička ul. 10.

»Najpogibelniji neprijatelji pojedinca, države i naroda« je Turiceva uvodna misel, ob kateri se človek nehoti zadržati malo dalje. Človek-pedagog, saj je knjiga »rada i uzgoja« njegova. In glej, on sam je med njimi, ki jim veljajo trpki očitki — on, učitelj, vzgojitelj bodočnosti, ker pomaga sistematično cerkvi in državi vzgajati »gomile« — pokorne ljudske mase — mesto ljudi, ki nosijo vsak v sebi zavest svojega lastnega jaz.

V marsičem ima Turic prav! Mislim pa, da namenoma ostro podčrtava in tako malo pretirava pogoške današnje šole, vsaj osnovne, ki nam vendar edina vzgaja najširše sloje našega naroda. Kar dobi otrok tu, je podlaga samo-

SLAVKO MROVLJE:

Pedagoški institut — pedagoški krožki, učiteljska izobrazba.

Dovoljsem si podati svoje borno mnenje k mislim tov. Pibrovca: »O pedagoškem institutu«.

Izrazil bi samo svoje veselje, da je našlo to za nas tako važno vprašanje javno razpravo, četudi ni mogoče meročajna, a vendar bo našla zanimanje in povzročala pri tovariših (icah) razmišljanje o tem!

Uvodoma naj podam par pripomb k negaciji VI. letnika učiteljskega.

Iz nekaterih razlogov ima tovariš P. mogoče prav, da se mora človek v bolj zreli dobi odločiti za učiteljski poklic — to je po absolviranju gimnazije (realke) pri tem ne pride v poštev). K besedam, da nesrečen slučaj žene dijake na učiteljske — naslednje: Za vstop na učiteljske naj se zahteva mala matura (meščanske šole ali 4 razrede srednjih šol) in učiteljske se logično ne bo smatralo za »refugijs peccatorum«, kakor so ga smatrali mnogi po pravici pred prevratom.

Matura na učiteljsku je in mora biti enakopravna z ostalimi srednjimi šolami, abiturijente učiteljske se mora brez nadaljnega sprejetja kot redne slušatelje na filozofsko fakulteto s pravico, da morejo polagati tudi doktorat!

Nadalje morajo imeti abiturijenti učiteljske isto pravico do vstopa v vsako državno službo II. kat. kakor abiturijenti ostalih srednjih šol.

Na učiteljsku naj se uvede kot obvezen predmet učenje modernega jezika (francoščina), kakor je na realnih gimnazijah in neobvezen predmet slovenskih jezikov (ruščine, češčine) kakor je bilo neobvezen predmet na gimnazijah petje in risanje.

Matura bi se polagala po absolviranju 4 letnikov. Oni abiturijenti učiteljske, ki bi imeli veselje do učiteljskega poklica, bi obiskovali še pedagoško akademijo v dvoletni dobi na sedežih učiteljske. Študijska doba bi odgovarjala oni na ostalih srednjih šolah (4 l. meščanske šole ali srednje šole + 4 l. na učiteljsku = 8 let, kakor na drugih srednjih šolah).

Pevski zbor slovenskega učiteljskega.

V drugo že so se razletele naše plohe po vsej Sloveniji, v drugo že so se vozili naši pevci po slovenskih livadah, potem, ko so se v dvo in tridnevem resnem delu žrtvovali službi lepe pevske

stojnemu od družbe neodvisnemu človeku, saj to je cilj, ki mu sledimo že par decenij. Vsekakor iskati je treba novih poti, po katerih bo lahko stopala tudi najjačja individualnost — a snov, ki jo daje mladini šola, je nitj danes ne zaslužnji in ne sme zaslužnji. Jadne šole in jadra deca, kjer io še — kakor io je srednji vek s formulami in teorijami, s pravili in zakoni.

Za današnje meščanske in srednje — a predvsem za višje šole pač velja marsikatera Turiceva beseda, ker velja za marsikaterega strokovnega učitelja in profesorja njegov očitek »čuvar znanosti«.

Jasno izraza pisec zahtevo »škole rada«, ki jo on tako goreče zastopa v besedah: »Učenik radi tjelesni i duševni rad, pa time izgrajuje sam sebi kulturni duh i čovječanstvo«. Razlika med staro šolo verbalizma in novo lastnega dela in ustvarjanja pa nam dobro karakterizira »razlika između naučnog gradiva kojeg učenik uči, da ga zaboravi, i subjektivnog rezultata u njegovom duhu, što ostaje njegovo vlast«.

V II poglavjih polnih pestrih problemov razmatra knjiga »Pomanjkljivost

Učitelji, to je absolventi dveletne pedagoške akademije (ali V. in VI. l. učiteljske) bi imeli logično pravico, da se jih uvrsti v večjo plačilno stopnjo, kot abiturijente srednjih šol. Saj imajo 2 l. več študija; v obratnem slučaju bi gotovo moje izvajanje po vsej pravici naletelo pri naših učiteljskih kandidatih na odpor, češ, zakaj povečati študijsko dobo za 2 leti. Kakor rečeno, s tem bi dvignili izobrazbo učitelja in tudi materialni položaj učitelja. Učiteljski naraščaj bo gotovo po treznih pomislekih umirjen!

K reorganizaciji učiteljske bi pripomnil še to, da naj se uvedejo tudi obvezna predavanja prosvetnega in pedagoškega značaja in k aktualnim predavanjem višjih letnikov, naj se pritegnejo nižji letniki; s tem bi bile zvezane istočasno vaje v govorništvu, kar učitelji najbolj potrebuje in da naša učiteljska in kulturna društva ne bodo v zadregi.

Dovolim si pri tem tudi par besed k vprašanju nadzornikov. Ponovno je treba povdariti, da morajo biti sreski referenti iz vrst ljudskošolskih učiteljev (kar se je po vsej pravici energično zahtevalo na letošnjem učiteljskem kongresu v Subotici), oblastni inšpektorji za meščanske šole iz vrst meščanskošolskih učiteljev in analogno oblastni inšpektorji za srednje šole iz vrst srednješolskih učiteljev.

Preostane nam še vprašanje, kako bi pospešili reorganizacijo? Tovariš P. predlaga »Pedagoški institut«. Da si ga izvojujemo, bi bil jaz misli, da bi oživili »Pedagoške krožke« pri učiteljskih društvih, ki bi bili enotno organizirani tako, kakor »Narodno-prosvetni odsek« s svojim programom! Na sedežu Pokrajinskega odbora pedagoških krožkov naj bi bila ločena pedagoška knjižnica (najbolje na učiteljsku), dostopna tudi učiteljskim.

H koncu: Da si osnujemo »Pedagoške krožke« in »Pedagoški institut«, je odvisno v prvi vrsti od nas samih; glede reorganizacije učiteljske pa od kompetentnih državnih faktorjev!

umetnosti. Obstoje zboru danes zagotavljen, zato naj sledi nekaj poročila.

Prvi pevski tečaj, ki se je vršil 1. in 2. novembra je zadel na težave; veliko pevki in pevcev je bilo zadržanih vsled

današnje osebne kulture«. Navaja vzgojitelja k opažanju kulture in navad v narodu, na razvoj elementov, ki sestavljajo kolektivno njegovo dušo in osebnost poedinca in stavi čitatelju mnogo vprašanj globokega pomena, ki jih deloma odgovarja Turic sam iz svojega izkustva — katerega mu moramo priznati — deloma pa prepušča iskanje odgovorov njemu, ki ga je vprašanje zainteresiralo.

Da navedemo par pisčevih misli iz I. dela! »Čovjek i učenost« nam kaže formalno in materialno stran izobraženosti in pravi, prodirajmo v bit, v globino, ne plavajmo po površini v brezbrizje. Pridobivajmo sebi in v delovni šoli pomagajmo mladini, da si pridobi kolikor največ mogoče formal. znanja, ki postane človekova najintimnejša last, del njega samega, dočim je materialno znanje balast, ki ga radi vržemo s pleč.

»Učitelj je realiziran cilj školskega rada«, povdarja, ko govori o učiteljevi osebnosti in razpravlja, kakšen mora in kakšen ne sme biti dober učitelj »Svagdne iskače čovjek, ne knjiga i struka«. Da, Turic trdi: »nastavniku direktno smeta školska učenost, što je daje da-

praznika, nekaj jih je vodilo doma na grobeh petje, drugi so morali na grobove domačih. Kljub temu se je zbralo 52 pevki in pevcev, ki so zelo vneto in točno sledili vsem predmetom. Na dnevnem redu je bilo zanimivo predavanje dvornega svetnika dr. Mantuanija, ki nam je na izredno jasnem, prozornem način orisal v vseh značilnih potezah naša slavna glasbenika Gallusa in Slatkonjo. O prvem smo že tu in tam kaj slišali, o drugem so nam bile pa še vse knjige zaprte. Poleg tega predavanja je predaval še E. Adamič o petju v osnovnih šolah, kakšno je in kakšno naj bi bilo. Nabral je vse napake, kj zavirajo pravilni pouk petja, naštel vse ovire in podal tudi smernice, ki vodijo smotreno do izboljšanja pevskega pouka. Zelo zanimivo, plodonosno je bilo povsem novo vežbanje glasu, ki sta ga vodila za pevce A. Gröbming, za pevke pa Angela Trostova. Praktično vežbanje določenega programa se je vršilo podrobno, vsak glas zase, po dva skupaj in sklepno po večurnih skupnih vajah. Pri tem so sodelovali učitelji glasbe: Vedral, Kumar, Bajuk i. dr. Pri skupnem pogovoru so bile določene glavne smernice, po katerih naj bo osnovan novi zbor in določeno tudi njegovo ime: »Pevski zbor slovenskega učiteljskega«. Članarina znaša tudi za člane zbora kot za učitelje glasbe mesečno 10 Din.

Ko je ob pol 11. uri (1. nov.) otvoril predsednik prof. Bajuk ustanovni občni zbor in ugotovil, da je zbor slovenskega učiteljskega po predhodnih pripravah definitivno ustanovljen, so se po vrsti oglasili k besedi zastopniki, da so pozdravili novi zbor in mu želeli lepega razvoja in najboljših uspehov: ravnatelj F. Juvanec v imenu prosvetnega oddelka, poverjenik L. Jelenc v imenu UJU, šolski upravitelj Štrukelj v imenu Slomškove zveze, dr. A. Švigelj v imenu Zveze slovenskih pevskih zborov, oziroma v imenu ljubljanske župe jugoslovenskega pevskega saveza, v imenu pevske zveze pa je poslal zboru pismene čestitke predsednik Dolinar, ki je bil po poklicu zadržan. Temu ustanovnemu slavju so prisostvovali vsi pevci in vse pevke in večina članov društva učiteljev glasbe, ki je vzelo v roke ustanovitev tega zbora.

Kljub neprimernemu času je bil obisk dober, zadovoljiv in je pokazal veliko smisla za novo idejo in trdno voljo pri vseh udeležencih.

Drugi sestanek se je pa vršil 6. 7. in 8. decembra. Udeležencev je bilo po glasovih: 24 sopranistk, 22 altov, 9 tenorjev in 19 basov. Ženski glasov, so

našnja učiteljska škola i knjiga«, ki se boječe drže »nastavne osnove«.

Vprašanje: »Kdo naj določa cilj šol. dela« — rešuje knjiga takole: »Čovjek i žena, koji imaju djecu, jesu glavni državutvorci« — zato je za »državnu školsku organizaciju roditelja«.

Lepo govori Turic o nacionalni zavesti, o kateri povdarja, da je del »čovejekova« ja«, koja čin pojedinca živim djelom narodnog organizma«. Brezdvomno je nacionalnost nekaj, kar mora preiti v meso in kri, nekaj, kar ne živi le v besedi, temveč v najintimnejšem kotičku naše duše, in človek — brezdomovinec tega ne more vzgojiti v mladini, ker je vsaka beseda — izgovorjena a neobčutena — laž, ki ne vzgaja značajev. Turic naglasuje pomen socialno-moralnega patriotizma nad poetičnim in zgodovinskim, ker le ta krepi v nas vseh razpoloženje »za medusobno spoštljivost i ljubav, te pretvara političku borbu u politički rad«, pozna in hvali pa razven teh še »razumni ili razboriti patriotizam«, ki daje grudi dobre gospodarje.

(Dalje prih.)

Naročajte dr. Rusovo knjigo „Prva pomoč!“

zbrani, polni, prozni in zvočni, da je upravičena trditev, da takih pevk Slovenci nismo imeli združenih še v nobenem zboru. Moški glasovi še nekoliko zaostajajo: prav bi prišlo še zlasti nekaj brožnih tenorjev, zato vabimo ob tej priliki vse tenoriste, ki jih je dobra volja in bi želeli sodelovati, naj se še zglasijo, in sicer čimprej, da jim moremo poslati note, ker bo prihodnji pevski tečaj že 2. in 3. januarja. Basi so polni, mladeniško sveži; prenesli bi le še nekaj polnih fundamentalnih glasov. Če kaj kdo še sodelovati, naj se takoj javi. S prihodnjim sestankom v januarju sklenemo prijave in ne bo mogoče več upoštevati prijav.

Splošne vesti.

— **Veseli Božič želimo vsem dopisnikom in čitateljem — Uredništvo in urava »Učiteljskega Tovariša«.**

— **Izročitev častnih diplom tovarišema predsedniku Josipu Rajšpu in ravnatelju Antonu Kosiju** na zboru Ormoškega učiteljskega društva 7. decembra 1925. Društveni podpredsednik Jakob Preindl otvori zborovanje ter našteva v svojem slavnostnem govoru uspehe in zasluge dolgoletnega delovanja dveh najnovejših naših častnih članov ter jima izroči častni diplomi z željo in prošnjo, da bi ostala kakor dozdaj še vnaprej naša delujoča društvenika. V imenu tovarišev in tovarišic je čestital še društveni tajnik Rosina, ki je opisal izvenšolsko delovanje obeh odlikovancev, naglašal posebno organizatorično delo Rajšpova in slovstveno delovanje Kosijevo, ki ga lahko razvrstimo v tri skupine: a) vzgojno in poučno polje; tukaj imamo mladinsko slovstvo, pedagoško-didaktične in druge poučne spise; b) gospodarsko in c) glasbeno polje. Oba slavljena sta se za odlikovanje ter tople tovariške besede in čestitke ginja zahvaljevala povdarjajoč, da je priznanje tovarišev iskrenješe ko drugih oblasti; obljubila sta ostati kot društvenika taka, kakršna sta bila dozdaj. Častni diplomi je umetniško izdelal tovariš Rikard Papst, Kosijeva diploma je okusna ročna risba, izvršena s tušom in peresom; nad besedilom proslavljajo alegorične figure najglavnejša slovstvena dela pisateljeva. Rajšpova diploma kaže v živih harmoničnih barvah najožjo službeno okolico z imponujočim šolskim poslopjem ormoške okolice sredi slike.

— **Trbovlje. Odhodnica tovarišice Marte Plavšakove.** Dne 14. decembra 1925 je priredila dekliska šola v Trbovljah svoji tovarišici Marti Plavšakovi, ki odhaja po 32-letnem vestnem službovanju v pokoj, prirčno odhodnico. Mladina je pozdravila svojo ljubljeno učiteljico s pesmijo: »Zadoni mi!« V slavnostnem govoru je upraviteljica šole, tovarišica Lapornikova, povdarjala predvsem tovarištvo in odkritosrčnost slavljence ter njeno veliko ljubezen in požrtvovalnost do mladine. Ljubkemu dvočlovku dveh malih učenk, ki skleneta, da boji zadnji utis njune dobre učiteljice pri odhodu iz šole, prijeten, sledi rajalni nastop deklis s kraguljčki. Zastopnice vseh razredov se pa poslovijo od svoje prve učiteljice, ki jim je položila temelj vsemu

Začel se je tečaj že v nedeljo 6. decembra ob 10. dopoldne v vežbanjem glaslu. Sledile so podrobne in skupne vaje: priprava vzporeda za I. društveni koncert. Popoldne (6. decembra) je bilo na sporedu **predavanje o fonetiki**. Predaval je strokovnjak ravnatelj Grm, ki je v nadurnem razmotrivanju obrazložil vse podrobnosti tega poglavja, razbral posebno jasno vse črke, pokazal na modelu in praktično njih genezo in izreko in sklepno poudaril nekatere važne stvari iz naše slovenske fonetike.

Tečaj se je zaključil v najlepšem redu, v izrednem navdušenju vseh udeležencev šele v torek 8. decembra popoldne.

poznejšemu znanju, s cvetjem in prirčno željo, da bi ostala še dolgo tako zdrava in krepka ter gledala, kako dozoreva sad njenega dolgoletnega truda. Da zna tudi občinstvo v Trbovljah ceniti zasluge učitelje, je pokazala navzočnost članov krajnega šolskega sveta. Njegov načelnik g. ravnatelj G. Vodušek je slavil vzorno delovanje tovarišice Plavšakove ter ji izročil v znak priznanja in zahvale lokalnih čimteljev lepo, v narodnih motivih izdelano diplomu, predstavljajoč učenca in učenko, začetnico, hiteč v šolo. Od tov. Marte se je poslovil tudi tovariš Kuhar v imenu deške šole. Z narodno pesmijo se je zaključila slavnost, ki je privabila solzo ganičnosti tudi v moško oko, ko je videlo tako prirčno slovo mladine od svoje ljubljene učiteljice.

— **Resolucije Mariborskega učiteljskega društva.** 1. Osnovnošolsko učiteljsvo polaga na svojih letnih pokrajinskih in glavnih skupščinah temelje svojemu poklicnemu in izvenšolskemu prosvetnemu delu, ki je največjega pomena za razvoj in dobrobit države. — Teh svojih skupščin pa ne more posecati v zadostnem številu, ker ne zmaga visokih prevoznih stroškov v oddaljene dele države. — Zato prosimo, da država ne podcenjuje našega dela s tem, da priznava ob sličnih prilikah gmotno boljše podprtje članom drugih organizacij $\frac{1}{4}$ prevoznino, dočim io nam odvzema. — Pozivljamo poverjeništvu v Ljubljani, da ukrene vse potrebno, da se udeležencem prihodnjih skupščin zopet prizna $\frac{1}{4}$ vožnja. — 2. Z ozirom na pojave na glavni učiteljski skupščini v Subotici zahtevamo močno in složno udruženje, kjer imajo prostora vsi brez razlike političnega prepričanja, ki žele procvit stanu, ugled šole in dobrobit naroda ter povdarjamo, da poznamo le eno politiko: **stanovsko prosvetno** in le eno korist: **korist stanu in ne posameznih oseb.**

— **Učiteljska Samopomoč** ne sprejema več nad 45 let starih. Društvena uprava dobiva še vedno prijave za sprejem v U. S. od prijaviteljev, ki so stari nad 45 let. Občni zbor U. S. je dne 9. julija 1924 pooblastil društveni odbor, da skozi eno leto sprejema za člane tudi starejše prijavitelje v neomejeni starosti. To se je vršilo od 1. septembra 1924 do 31. avgusta 1925. Društvena uprava je razposlala v septembru oktobru in novembru 1924 nad 700 pisem, s katerimi

je obvestila vse večje osnovne, meščanske, strokovne in srednje šole o sklepu z občnega zbora ter obenem vse povabila za pristop. Od 1. septembra 1925 dalje društveni odbor ne sme sprejemati nad 45 let starih prijavencev, zato jih tudi vse odklanja. Toliko v vednost našim posredovalcem po okrajih in pa onim prijaviteljem, ki so se prijavili v zadnjih mesecih, pa so bili odklonjeni. — Vabimo pa vse mlajše učne moči z osnovnih, meščanskih, obrtnih, srednjih in drugih šol, da se priklase za sprejem v U. S., ki ima danes **1710 članov ter 8550 Din posmrtnine.**

— **Popravek.** V zadnji številki je bila pomotoma izkazana tudi šola v Špitaliču, ki je točno poslala izkaz prosvetnih društev. Morda je bila še katera šola omenjena, ker je bil izkaz prej postavljen in je prišel pozneje v list, pa je med tem došlo še nekaj poročil. — **Prosimo še ostale, da pošljejo izkaze, ker manjka le malo še do popolnosti seznama.**

— **Pozor čitate!** Vsa upraviteljstva osnovnih in ravnateljstva meščanskih šol Ljubljanske oblasti odnosno poverjenike prosim prav lepo, naj mi takoj javijo po dopisnici imena vsega učiteljstva na svoji šoli, da morem poslati zadostno število potrebnih tiskovin za plačevanje redne članarine Učiteljskemu konviktu. **Opustite vse predsodke in pokažite ob prvem pozivu svojo zavednost in solidarnost, da venčamo čimprej naš tridesetletni trud! Blagajništvo Učiteljskega konvikta v Ljubljani, Franciškaška ulica 6. Jos. Kobal, blagajnik.**

— **Dr. Mavricij Rus: »Prva pomoč«.** One šole, ki nimajo te knjige v zbirki, naj jo naroče takoj in priporoče tudi gasilnim in reševalnim društvom, za katere je posebne važnosti.

— **Odobrena učna knjiga.** Minister prosvete je odobril, da se rabi Stihoslovje (metrika) dr. Nikola Omerse kot pomožna učna knjiga na srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom. Knjiga se dobiva v založništvu Goričar & Leskovšek v Celju.

— **Šolskim upraviteljem in upraviteljicam.** Na vprašanja, kaj je misliti pod drž. proračunskim letom glede poročila o zapalih povišicah učiteljstva posameznih šol pojasnjujemo, da se prične bodoče drž. proračunsko leto s 1. majem 1926 in konča s 30. aprilom 1927 ter je poročati o vseh v tej dobi zapalih povišicah.

— **Kulturnim društvom!** Po sklepu zadnje odborove seje Slovenske Šolske Maticice dobijo društva večji popust, ako naročijo publikacije SSM splošno zanimajoče vsebine (Zrakoplovstvo, Zgodovina Slovencev, O radioaktivnosti itd.) potom zvez, pri katerih so včlanjena (Zveza kulturnih društev in Prosvetna zveza) Poslužite se ugodne prilike!

— **»Zvona« in »Planinskega Vestnika«** celi letniki in posamezne številke pa tudi pole na prodaj po primerni ceni. Natančneje pri upravi »Učit. Tov.«

— **Pred ljubljansko državno komisijo** sta napravila strokovni izpit za poučevanje gluhomencev gospodična Jordančič in gosp. Kuzmanovič, oba iz Zagreba. Čestitamo!

— **Priporočamo najboljše PFAFF šivalne stroje** posebno za šolski poduk. Ugodne cene. Za šolska vodstva pose-

ben popust. Poduk v umetnem vezenju brezplačen. — Ign. Vok, Ljubljana, Novo mesto.

Slovenska Šolska Matica.

— **Odborova seja Slov. Šolske Maticice** se je vršila 12. decembra 1925 popoldne v I. deški osnovni šoli na Ledini v Ljubljani. Navzoči so bili skoro vsi odborniki in odborn. namestniki, predsednik dr. Ljud. Pivko pa se je pripejal nalašč radi seje iz Beograda. Ko se je ugotovilo, da so bili izvršeni vsi sklepi in sprejeti predlogi občnega zbora, a da je na podlagi tega izdalo le veliko županstvo ljubljansko odlok, da morajo šolska vodstva naročevati knjige SSM, je poročal društveni blagajnik Plesničar. Iz poročila je bilo razvidno, da so publikacije za leto 1925, v tisku, da pa bo pretekel še najmanj mesec, predno se bo moglo začeti z ekspeditom. Natisnejo se publikacije v 2500 izvodih in bodo stale predvidno krog 45.000 Din, pri čemer pa niso vračunani honorarji pisateljem. Poleg II. dela Johna Lockeja in Pedag. Zbornika se natisne tudi kratko blagajniško in tajniško poročilo ter sumarični pregled članstva, katerega je bilo za leto 1925, pri-glašene do dneva seje le 1761 (napram 2425 članom v letu 1924.). Prejemkov je bilo od 1. januarja 1925 do dneva seje 75.830.04 Din, izdatkov 44.898.36 Din, kar daje prebitok 30.931.68 Din. Društvo momentano ne dolguje ničesar; knjige za leto 1924, so popolnoma poplačane, društvena soba pa je dobila novo pohištvo, med njim knjižnico za vezane društvene publikacije. — **Urednik Pedag. Zbornika Šilih** je poročal, da je Zbornik za tekoče leto razdeljen v 3 dele; prvi del obsega kratek jubilejni spis ob priliki društvene 25-letnice; drugi del osvetljuje šolsko reformo od vseh strani, tretji pa ima poročila o sodobnem pedagoškem gibanju. Po sklepu odbora se do-da tudi literatura o reformi šole ter o pedagoškem gibanju. — Za leto 1926, izide te-le knjige: 1. Pedagoški Zbornik, ki bo imel kot vsebino mladinoslovje, pregled novejših mladinske literature in zopet poročila o pedagoškem gibanju s pregledom tekem leta izišle pedagoške literature. 2. Kot III. zvezek Pedag. klasikov izide prevod Spencerjeve »Education« (Vzgoja), ki je mnogo lažje čtivo nego »Človeški razum« J. Lockeja. 3. Kot tretja knjiga se izda »Učno snov iz rastlinstva« izpod peresa prof. Alf. Valesa. **Literarni program za nadaljnja leta.** Po predlogu Zborn. urednika Šilih se bode od l. 1927. naprej menjavala s knjižno vrsto »Pedagoški klasiki« knjižna vrsta po načinu nemške zbirke »Paedagogium« v priročni obliki. Knjige te vrste bodo lahko rabile za usposobljenosti iz-pit, pa tudi za vsakdanje učno in vzgojno delo. Leta 1927. izide predvidno v tej zbirki »Mladinoslovje« dr. Zgečca. 1. 1928. še tudi publikacija iz te vrste, leta 1929. pa zopet IV. zvezek »Pedag. klasikov«. Kot prvi pride sedaj na vrsto Komensky. Sicer pa sta naprošena G. Šilih in dr. Lah, da sestavita do prihodnje odborove seje za ti dve vrsti publikacij načrt za dobo kakih 10 let. — Za leto 1928. se izda predvidno »Učna snov

Ročni zemljevid.

Ljubljanskega okrožja: I. Kamniške planine, Gorenjska ravnina, Ljubljansko polje. Merilo 1 : 150.000.

Ker nismo priobčili o tem zemljevidu doslej še nobene obširne, stvarne in strokovne ocene, bi bila škoda, ako bi ne objavili one, ki jo je spisal naš priznani geograf prof. Anton Melik. On piše v oceni za aprobacijo:

Čestitati je avtorju, da je tako dobro uspel z navedenim zemljevidom. Predvsem je pohvalno naglasiti, da daje karta izredno plastično sliko pokrajine; to velja o velegorskem alpskem svetu, kjer so kakor v reliefu pregledne ne le glavne doline, marveč tudi stranske grupe in dolinice, grebeni ter obronki, kakor o hribovju in gričevju okrog Kamniških Alp ležega predela.

Zemljevid ima obilo imen za hribe in gore, prav tako obilo krajev oziroma krajevnih imen, kar ga vsposablja osobito tudi za lokalno porabo. V tem pogledu je gotovo pohvalno, da ima tudi imena oziroma znake za gradove, razvaline, tvornice ter razna druga gospodarska podjetja. Zemljevid je tedaj kakor nalašč, da služi za pouk v lo-

kalni geografiji, pa tudi na izletih itd. Nomenklatura je skrbno sestavljena, opaziti je le malo pogršk, kakor n. pr. Sinkovi turen, namesto Sinkov tur. Kljub obilici imen zemljevid vendar ni prenatrpan z njimi; vidi se, da zna avtor že jako ekonomsko razpolagati s prostorom.

Zemljevid obsega ves kompleks Kamniških planin in prav tako vso geografsko enoto ravnin med Kranjem, Škofjo Loko in Kamnikom ter Ljubljano in Zalogom, kar mu daje značaj neke enotnosti in zaokroženosti. Z imeni za ravnine je pač križ; naziv Gorenjska ravnina, ki stoji v naslovu karte, ni točen, ker se kot geografska označba ni upeljal in se tudi ne rabi v ljudski govorici. Lokalne označbe kakor Mengeško polje so težko porabne za označbo ravnine v geografskem smislu. V geografski literaturi so se udomačili nazivi Kranjska, Kamniška ravan ter Ljubljansko polje, po najiminitnejših krajih. Da se avtor ni odločil zanje — razen za Ljubljansko polje — more biti v precejšnji meri upravičeno, ker se ta imena v ljudski govorici ne rabijo in ker ležijo kraji, po katerih naj se imenujejo, periferno. Vendar se je v tem pogledu odločiti za enotno imenovanje.

Zemljevid ima točno očrtano novo državno mejo in prav tako tudi mejo med Ljubljansko in Mariborsko oblastjo, kar je še posebej pohvaliti. Pohvalno je tudi, da obsega zemljevid tudi še obmejen pas Avstrije, tako da je prikladen za šolske izlete na obmejne vrhove, s katerih ima očene razgled na avstrijsko slovensko ozemlje.

Zemljevid Slavojca Dimnika je tedaj v vseh ozirih zelo dobro in skrbno sestavljen in ga moremo vsakomur priporočiti.

Tovariši in tovarišice zlasti onih šol, ki so zaznamovane na zemljevidu, sezite po niem in uvedite ga brezpogojno pri zemljepisnem pouku! Z njim si lajšate pouk ter obenem koristite Učiteljskemu konviktu, ki ga je založil.

DR. TOMAŽ ROMIH;

Boj za slovenske šole pred več kot štiridesetimi leti.

(Dalje.)

Pri glasovanju je bil sicer moj predlog odklonjen, a vzdignilo se je zanj toliko slovenskih tovarišev, da sem bil prijetno iznenaden, posebno še radi tega,

ker se ni nikdo upal med debato povzeti besede za predlog. Dasi sem bitko izgubil, nisem se čutil premaganega. Odpeljal sem se takoj v Ptuj in se nisem udeleževal nadaljnjih razprav, kakor tudi ne kómerza, ki ga je mesto Maribor pripravilo učiteljskim delegatom. Na kómerzu je mariborski župan povpraševal po meni in me hotel videti.

Drugo jutro me dobi moj ravnatelj Jakob Ferk, drugače dober človek, v prejšnjih časih je bil celo pevovodja v čitalnici, a nemška sapa je močno nanj vplivala. Pokaže mi »Abendblatt« »Tagespošte«, kjer je stalo črno na belem: »Nemško učiteljstvo je stalo danes na straži, odbilo je drzen napad na nemško šolstvo na Spodnjem Štajerskem itd.« Berem in mu odgovorim: »Kar sem govoril v učiteljskem društvu, kar sem zastopal pri okrajni konferenci, to sem zastopal tudi v Mariboru. Ko me je še začel pomilovati in spravljati na pravo pot, sem mu kratko odgovoril: »Kaj pa se mi naj zgodi? definitivem sem, imam že tudi meščanskošolski izpit, v šoli storim svojo dolžnost, ničesar se ne bojim.«

(Dalje prih.)

iz živalstva», kar spiše zopet prof. A. Vales. — V najbližji dobi pa založi SSM »Zbirko naredb in odlokov« V. zvezek prof. Fr. Finka, ki dopolni ta zvezek še z odloki do 31. decembra 1925 in prevede eventualne srbohrvatske odloke v slovensščino. Prof. H. Družovič pa pripravi, ker že pohaja naklada njegovega »Posebnega ukoslovja petja«, II. natis te knjige. — Končno se je prečital pri slučajnostih dopis g. upok. nadučitelja Jakoba Knapiča v Vidmu, s katerim odlaga poverjeništvu SSM za brežiški okraj Odbor je sklenil, da se mu pošlje za njegovo 25-letno trudapolno opravljanje tega posla zahvala in priznanje in da se stavi tudi javno v stanovskem glasilu učitelstvu za vzgled nesebičnega delovanja za stanovsko organizacijo.

Učiteljski pravnik.

—Š Razglas o podaljševanju veljavnosti legitimacij za državne uslužbence. (»Uradni list« št. 107., leta 1925.) Po členu 90. pravilnika o voznih olajšavah na državnih železnicah, objavljenega v »Uradnem listu« z dne 17. novembra 1924, št. 336/105, podaljšuje veljavnost legitimacij državnih uslužbenec, upokojenecv in njihov rodbinskih članov ono oblastvo, pri katerem je uslužbenec dne 1. januarja naslednjega leta v službi ali od katerega prejema pokojnino. — Pri podaljševanju je treba upoštevati zlasti odredbe člena 92. pravilnika. — Do legitimacij za polovično vožnjo imajo pravico vsi aktivni državni uslužbenci, ki so po zakonu o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih iz leta 1923., nadalje častniki in vojaški uslužbenci, ki so po zakonu o ustroju vojske in mornarice iz leta 1923. postavljeni za državne uslužbence. — Kontraktualni uslužbenci, s katerimi je sklenjen formalni dogovor po poslednjem odstavku člena 130. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih, imajo pravico do legitimacij samo zase, ne pa tudi za rodbinske člane. — Dnevničarji in honorarni uslužbenci nimajo pravice do legitimacij. — Upokojeni državni uslužbenci in častniki, nadalje njih vdove in sirote imajo pravico do legitimacij, dokler prejemajo pokojnino in draginjske doklade. — Rodbinski člani aktivnih državnih uslužbenecv, častnikov in upokojenecv, t. j. žene in zakoniti otroci, imajo pravico do legitimacij, dokler prejema uslužbenec ali upokojenec zanje rodbinske doklade. — Veljavnost modrih legitimacij za aktivne državne uslužbence in častnike se podaljša tako, da se overovi na 3. strani legitimacije z žigom in s podpisom uradnega starejšine zgornja rubrika; v sivih legitimacijah za upokojenecv in rodbinske člane aktivnih in upokojenih državnih uslužbenecv pa je treba na 7. strani na isti način overoviti dve rubriki, in sicer zgorjno in spodnjo. — Direkcija državnih železnic v Ljubljani, dne 27. novembra 1925.

—Š Razsodba Državnega sveta. Rodbinj umrlega aktivnega državnega uradnika gre penzija po novem zakonu. N. Gl. piše: Glavna kontrola se je pritožila, ker je finančno ministrstvo naklonilo vdovi po umrlem P. Mišiču, bivšemu inspektorju gen. direkcije direktnih davkov, penzijo oziroma vdovnino po novem uradniškem zakonu. Državni svet je pritožbo odbil iz sledečih razlogov: Po čl. 239. uradniškega zakona je predvideno, da dobe vsi uslužbenci, ki so upokojeni po uživotvorenju novega zakona, in v dobi treh let (t. j. do 31. julija 1926), penzijo po dosedanjih zakonskih propisih. Ker je pa v tem konkretnem primeru, kot dokazano po spisih, umrl Mišič v službi, kot aktivno službeči uradnik — torej ni bil penzioniran, pač pa je nastopila vis maior — zato je treba smatrati, da ima soproga umrlega pravico do vdovnine ne samo po poslednji plači njegovega pokojnega moža, ampak se ji mora prisoditi tudi procent po določilih novega uradniškega zakona. Ker zakon tozadevno ne pozna ekspresnih odredb, tedaj je treba določila čl. 239., kot sestavnega dela prehodnih določil uradniškega zakona tolmačiti v najožjem zmislu zakona, t. j. določila tega člena veljajo samo za one uslužbenecv, ki se penzionirajo v odrejenem roku, ne velja pa za one, ki umro v tem obdobju kot aktivno službeči. V vseh sličnih primerih je treba tolmačiti zakon uradništvu in njihovim rodbinam v dobro, tako v zmislu duha, »ratio legis«, kakor tudi po njegovem

zakonodajalno-političnem cilju, »oecasio legis«. (Iz te razsodbe sklepamo, da dobi penzijo po novem zakonu samo ona rodbina, katere družinski oče umre v zakonitem obdobju 3 let kot aktivni uradnik, rodbine v označenem obdobju penzioniranih in umrlih uslužbenecv pa ne).
»Naš Glas«.

Naša gospodarska organizacija.

NARODNO-PROSVETNI SKLAD.

Blagajniško stanje po zadnjem izkazu	182.50 Din
Šolsko vodstvo Tržišče	20.— »
Šolsko vodstvo Št. Hl	25.— »
Šolsko vodstvo Gornji grad	50.— »
Šolsko vodstvo Svibno	17.— »
Državna šola Methika	8.— »
Uprav. šole v Kranjski gori	5.— »
Upraviteljstvo šole v Sorici	5.— »
Kocijančič Iva Trzin	10.— »
Prosvetno društvo v Ljutomeru	20.— »
Uprav. šole Grobelno	5.— »
Drž. osnovna šola Sv. Križ	5.— »
Drž. osnovna šola Reteče	5.— »
Učiteljstvo v Žireh	20.— »
Osnovna šola Zalog pri Ljubljani	10.— »
skupaj	387.50 Din.

Tovariši! Spomnite se pri vseh prosvetnih prireditvah narodno-prosvetnega sklada!

Blagajnik.

TISKOVNI FOND.

Blagajniško stanje dne 1. januarja 1925	122.70 Din
Volilo hranilnice in posojilnice Učit. konvikta	250.— »
skupaj	372.70 Din.

Blagajnik.

REZERVNI SKLAD

UJU poverjenišvo Ljubljana.

Prostovoljni organizacijski davek.

Blagajniško stanje po IV. izkazu	6282.— Din
Brežiško - sevniško učit. društvo	370.— »
Kamniško učit. društvo	450.— »
skupaj	7102.— Din.

Na naš poziv sta se odzvali samo dve društvi. Pričakujemo, da se ob priliki zaključka letnih računov spomnijo tudi še ostala društva. Kot vzgled naj služita Brežiško sevniško in Kamniško učiteljsko društvo.

Upravnik.

—g Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani. Članarino po 10 Din so plačale tovarišice: Iva Kobalova, ravnateljica in strokovne učiteljice: Marija Mladičeva, Marija Munderova ter Pavla Potočnikova, vse 4 na I. dekliški meščanski šoli v Ljubljani. Tovariš Ivan Šmajdek, šolski upravitelj v Št. Vidu nad Ljubljano, 10 Din. Po tovarišu Martinu Matku, okrajnem šolskem nadzorniku v Novem mestu, so darovali: Ivan in Marija Benedičič na Mirni vsak po 1 obveznico 7% drž. invest. posojila z enim zapadlim kuponom, skupaj 207 Din in tovarišica Iva Pugelj-Verčičeva iz Št. Lovrenca 1 obveznico za 100 Din s sedmimi zapadlimi kuponi, skupaj 124.50 Din. Iskrena hvala vsem! S tem izkazom znašajo vsi letošnji prispevki 12.791.50 Din.

—g Nadaljni darovalci brezobrestnega posojila: Martin Matko, okr. šolski nadzornik v Novem mestu, 100 Din. Slavica Benedičič, učiteljica na Mirni, 50 Din in Berta Valentova, učiteljica na liceju v Ljubljani, 50 Din. Skupna vsota podarjenega brezobrestnega posojila znaša 13.854.50 Din. — Josip Kobal, blagajnik.

—g Šolska lekarna. Važno za upravitelje šol in sreske prosvetne referente. Šolska upraviteljstva, ki so dobila nalogo, da nabavijo šolske lekarne, prosimo, naj naročijo iste pri svojih sreskih referentih in naj istotako odpošljejo denar. Obračamo se tudi na sreske referente, naj skupno število naročnikov odpošljejo naslovu in se bo pošiljatev dostavila sreskemu referentu, ker se s tem poštni stroški znižajo. Naslov: Društvo za zgradbo Učit. konvikta v Cerkljah pri Kranju, ali upr. šole istotam.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjigarni v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Ocene.

—k S 1. januarjem 1926 bo izšel kot samostojen list zdravstveno-poučni mesečnik »Zdravje«, ki je dosedaj izhajal kot priloga »Preroda«. Kakor v prvem letu svojega obstoja, bo tudi naprej prinašal aktualne članke o naših zdravstvenih razmerah in potrebah. Kakor doslej, bo širil pouk o osnovnih pojmihi higiene. V poljudni obliki bo dajal nasvete in navodila za pravilno higienično vzgojo ter nauke za zdravo življenje. Razširjal bo znanje o zdravju in boleznih, kajti spoznavati samega sebe in spoznavati vzroke bolezni, je prvi pogoj za ohranitev zdravja. »Zdravje« naj pride v vsako hišo, v vsako družino v mestu in na deželi. List bo urejeval predstojnik higieničnega zavoda dr. Pirč Ivo, sodelništvo so objubili mnogi drugi odlični strokovnjaki. List bo obsegal 32 strani, cena mu bo letno 30 Din oziroma polletno 15 Din, je torej najcenejši mesečnik, kar je pa mogoče izpeljati le pri obilnem številu naročnikov. Naročnike sprejema uprava lista »Zdravje«, Ljubljana, Higienični zavod kraljevine SHS.

—k Nova mladinska knjižnica. V mladinski literaturi je zadnje čase opaziti stagnacijo. Založniki se boje previsokih stroškov in računajo z dvigom valute. Tem bolj je hvalevredno, da se je prof. P. Holeček v Celju lotil izdajanja nove mladinske knjižnice, ki jo namerava sam zalagati. Prvi zvezek je pravkar izšel in kaže, da je založniku resnično za stvar. Opremljen je jako lepo in stane s poštnino vred samo 12 Din. Tudi vsebina je prav srečno izbrana. Obsega 3 povesti slavnega ameriškega pisatelja E. S. Thompsona. Dejavnost je vzeto iz živalskega življenja in se vrši na ameriških prerijah ter v Kanadi. Za mladino je izredno zanimivo, vrhu tega pa nanjo tudi blažilno vpliva. Thompson pozna mladinsko aktivnost — saj je eden izmed glavnih ameriških ustanoviteljev skautizma — in ji ve tudi dati pravi smer. S pridom pa bo čital knjigo tudi odrasli, ki ima interes za narodo in preprostost. — II. zvezek izide v januarju prihodnjega leta in bo vsebinsko nadaljevanje prvega.

—k L. Hearn. Iz dežele potrosov. Knjiga o Japonski. Poslovenil J. Baukart. Prosveti in zabavi II. zv. V Ljubljani 1925. Založila Tiskovna zadruga. Str. 146. Cena Din 28.—, v celo platno vezana Din 38.—, poštnina Din 2.— več.

Čudovita dežela je Japonska. Trikrat tekoma tridesetih let so bile oči vsega omikanega sveta obrnjene v deželo vzhajajočega solca. Prvič, ko so Japonci premagali ogromno tuda neokretno Kitajsko, drugič, ko so se lotili še silnejše Rusije in tretjič, ko je potres, kakor ga ne beleži zgodovina človeštva, uničil njene cvetoče, gosto naseljene pokrajine in stotisoče prebivalstva. Ta čudežna dežela je tako priklenila nase Angleza Hearn, ki jo je obiskal, da se je pojapončil, prestopil v budizem, sprejel japonsko ime in se poročil z Japonko. Japonsko samo je pa popisal z nedosežno lahkoto in lepoto. Ne samo njeno evropsko civilizacijo, marveč tudi njeno staro japonsko dušo, ki se zrcali iz zgodb, povesti in črtic, ki jih podaja pisatelj med lastnimi premišljevanji in razglabljanji.

—k O dužnosti žene prema ženi donosi broj 8 objavljenog »Ženskog lista« vrlo zanimiv i poučan članak, koji će pobuditi veliku pozornost u svim društvenim slojevima naše žene. Nadalje donosi novi broj tog časopisa osim vanredno opširnog i bogatog ilustriranog modnog dijela: kao nastavak »Kako da ostanem mlada i lijepa«, uputa za njegu zdravlja i ženske lepote, sa prekrasnim ilustracijama. Novele: Rendez-vous od Zagorke, Crvenokosi Bring od Mladena Horvata. Kazalište i kino. Pomodne novosti. Ženski budoar i modne sitnice. Domaćica, Kuharica. Šaljivi kutić. Zagonetke. Itd. Nadalje imademo i u tom broju vanredno lijepih ilustracija od naših priznatih umjetnika.

Pretpлата na »Ženski list« iznaša na 1/4 godine samo Din 40.—. Uprava i uredništvo nalaze se u Zagrebu, Samostanska ulica broj 2., I. kat.

—k Janez Žagar: »Vrtinec«. Drama v treh dejanjih. Izdala Zveza kulturnih društev. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. 1925. (Oder, 12. zvezek). Cena s poštnino vred 18.75 Din.

Realistična povojna slika nesrečnega zakonskega življenja na kmetih. Dekle je pri izboranju ljubimcev hladno računalo in bili so ji travniki, njive, hiša bolj všeč kakor srce. In tako je drug drugega naveličana, v desetih letih zakonske pokore postala vsaka beseda zbadljivka, vsaka kretnja groznja. Mož v bistvu sicer pošten in skrben gospodar, postane ob njeni strani skoraj zločinec nad lastnim otrokom, tašča — mučenica skuša pomiriti sovražne duhove in v trpljenju preizkušeni svak, ki se je s težko prisluženim denarjem vrnil iz črnih ameriških rovov k bratu, se komaj iztrga njenim mrežam. Bogato dejanje, ostra oznaka oseb, priprosta scenerija, krepek dialog bodo uspelemu prvencu mladega domačega dramatika zasigurali trajno in hvaležno mesto na naših podeželskih odrih.

—k »Ženski svet«. Izšla je 12. številka »Ženskega sveta«. Tudi tega zvezka vsebina je pestra in zanimiva, kakor vedno. Lepe so črtice in pesmi, ki jih preveva božično občutje. Pod »Obrazi in duše« prinaša ta številka simpatičen

članek o naši pok. gospodinjki strokovnjakini S. M. Lidvini Purgaj. Skoda, da manjka k temu običajni portret, ki bi bil gotovo zanimiv. Zanimiv je članek izpod peresa A. Stebijeve »Kaj smo spoznale v Ameriki?« »O dolžnosti staršev« piše Gizela F. — »Klic delavske žene« Tončka Č., »Osnovne nauke o kozmetiki« Dr. Fr. Debevc. — Izvestja so bogata mičnega drobiža. Posebno lepa pa je priloga za ročna dela. S to številko zaključuje »Ženski svet« tretje leto svojega obstanka. Ako pregledamo prvi letnik, vidimo, da se je iz skromnega početka dvignil tretji letnik že zelo visoko. Velik je napredek, osobito na prilogah za ženska ročna dela in za modo, kakor tudi na obširnih krojnih polah.

Slovenke tam preko ob sinjem morju so krepko zastavile svoje moči v nerazorano grudo slovenskega ženskega časopisja. Dolžnost nas svobodnih je, da jih v tem delu krepko podpiramo.

»Ženski svet« izhaja enkrat na mesec in stane celoletno Din 64.—, polletno Din 32.—. Prijave novih naročnic za leto 1926. sprejema uprava za Jugoslavijo v Ljubljani, Karlovska cesta 20/I. Naročnino je plačati vsaj četrtletno v naprej.

—k Pesmarica I. Zbirka pesmi za nižjo stopnjo osnovne šole kakor tudi za otroške vrtce. H. Družovič, Ljubljana. Drž. zaloga šolskih knjig. Cena 16 Din. 72 str.

Naš znani metodik petja, prof. Družovič, je I. del svoje pesmarice temeljito predelal in izdatno pomnožil ter nam ga nudi sedaj v pravilni knjižici.

Vsebina obsega predavanje za petje, pesmi, pesmi v igrah in metodiske vaje. Pesmi nastopajo tako, da obsegajo najprej samo pet tonov, potem šest, osem, devet in napolned enajst tonov. Iz prejšnjih izdaj so ostale skoro izključno le take pesmi, ki jih otroci radi pojejo, vse druge pa so odpadle. Na njih mesto je stopilo mnogo novega gradiva, ki je skrbno izbrano in dobro pripravljeno tako glede vsebine kakor na melodijo. Kako natančen je bil sestavitelj pri presojevanju pesmic, se vidi pri pesmi »Kovač«, ki je imela v prejšnjih izdajah drugo, otrokom manj prikladno melodijo, tu pa je zopet Nedvedova, ki je skoro že ponarodela. Učitelj na nižji stopnji bo odslej lahko prepeval s svojo deco, rada se bo oprilela ljubkih in melodioznih pesmic.

I narodna pesem je prišla do veljave, kolikor pač sodi na to stopnjo. Mnogokrat se zahteva kar tja v en dan, naj se pojejo po šolah samo narodne pesmi. Kdor pa razmotriva stvar natančneje, pride kmalu do spoznanja, da to ni tako lahko izvršiti, kajti, kjer bi bilo besedilo dobro — kar je le redkokje —, tam so težkoče z melodijo, navadno pa je besedilo takšno, da ne spada v šolo. Osobito za nižjo stopnjo je izredno težko dobiti res primernih narodnih pesmi za šolsko mladino. Kar se je dalo v tem oziru storiti, to je prof. Družovič v tej knjižici storil.

Igralni pesmic je precej, bilo bi jih lahko še več, zakaj otroški vrtci silno po njih poprašujejo. Osobito primanjkuje koračnih pesmic. Na to bo treba še misliti, ali pri novi izdaji pesmarice ali pa bi bilo dobro, če bi izdajatelj te pesmarice mislil na posebno pesmarico za otroške vrtce.

V metodiskih vajah je posebno važna vaja v razločevanju tonov glede na višino, saj je v naših elementarnih razredih vedno več otrok, ki imajo dovolj razvitega muzikalnega posluha. To izvira morda iz tega, ker izgineva navada, da bi matere, sestre i. dr. doma, n. pr. pri delu, prepevali in tako otrok jedva čuje petje v predšolski dobi. Če pa učitelj take sistematične vaje zamerja, se deci posluh razvija prepočas ali sploh premalo.

Pesmarica pomenja korak naprej v naši pevski literaturi. Gotovo bo pomagala vzbuditi v naših malčkih ljubezen do lepe pesmi in do petja vobče. — Fr. Fink.

—k Knut Hamsun, Glad, poslovenil Fran Albrecht. Splošna knjižnica št. 58. V Ljubljani 1925. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. 240 strani. Cena broš. Din 32.—, vez. Din 40.—.

Ta pripovedni spis znanega nordijskega pisatelja je čisto svojevrsten po vsebini in načinu pripovedovanja in odkriva čisto nove strani človeškega življenja. Nit povesti je v par besedah ta-le: Kruta usoda pisatelja in novinarja, ki ga idealizem in dobro srce, pomanjkanje energije, pa čut do trepečega sočloveka pritrirajo do neizprosnega pomanjkanja in muketnega glada v vseh fazah do telesnega in duševnega izčrpanja. V najmanjših, pa zanimivo in pomembno izbranih podrobnostih riše pisatelj posamezna dejanja in njih posledice, v posebnem pretresujoč položaj, v katerega se čedalje bolj pogreza junak. Glad, mrz in najhujše pomanjkanje izčrpavajo trpina v vseh stopnjah do nezavesti. Razvoj dejanja je tako plastičen in učinek opisovanja tako pretresujoč, da bravca globoko gane in nehotе vzbudi njegovo sočustvanje. Poleg tega je roman podan v dobrem, gladkem, za slovensko uho blagodnečem prevodu, za katerega je dovolj jamči ime prevajalčev. Kratkotamo: Za novo izišli pripovedni spis bo gotovo vzbudil pozornost ne samo pri bravcih, ki iščeje v čitvu zgolj zabave in razvedrila, nego tudi pri onih, ki pobožno uživajo detailje, tudi iz stilističnega in psihološkega vidika. Cena je nizka.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

— PEDAGOŠKO - DIDAKTIČNI KROŽEK V MURSKI SOBOTI zboruje dne 14. januarja 1926 v Martjancih, Pričetek ob 9. uri. Pridite vsi. — Tajnica.

ARGUS	je naš najboljši informacijski zavod
ARGUS	ima v vseh mestih svoje poverjenike
ARGUS	daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov
ARGUS	ove informacije so vsikdar točne izbrpne in hitre
ARGUS	se nahaja v Vuka Karadžića ul. II. Beograd
ARGUS	ov telefon je 6-25, a brzojavni naslov Argus

Kupite za šolarske knjižnice mladinske knjige iz založbe Učiteljske tiskarne!

Učitelji-knjižničarji! Tudi za odrasle je izšlo v založbi Učiteljske tiskarne mnogo lepih knjig.

Poročila:

+ LJUBLJANSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo v soboto, dne 14. novembra t. l. v št. Jakobski šoli s sledečim dnevnim redom: 1. Pristop članstva »Ljubljanskega učiteljskega društva« obvezno k društvu »Učiteljski konvikt«. 2. Vprašanje glede lokala za učiteljski naraščaj in društvo. 3. Slučajnosti.

Po bratskem pozdravu tov. predsednika, ki je povdarjal, da je današnje zborovanje sklicano v prvi vrsti zato, da sklepamo o pristopu k društvu »Učiteljski konvikt«, kar zadnjič v Škofji Loki ni bilo mogoče — se oglašajo k besedi predsednik konvikta tov. Lapaine iz Cerklj. — V temperamentnem govoru nam je orisal bedo naših tovarišev na deželi, ki morajo šolati svojo deco v mestu in vedno težje pogrešajo prepotrebnega doma, kjer bi jim bili otroci pošteno nastanjeni in prehranjeni. — Čez 30 let že zbira učiteljsko prispevke za konvikt — za svoj dom. Treba je že enkrat resno misliti na to, da se ta naš dom dvigne iz tal. Opozarja ljubljansko učiteljsko, ki ne čuti tako žive potrebe konvikta, kakor tovariši z dežele, da je njegova moralna dolžnost, da pristopijo vsi, kakor en mož k društvu »Učiteljski konvikt« za lastnim prispevkom po 100 Din. — Konviktov blagajnik tov. Kopal izvaja: V smislu sklepa pokrajinske skupščine v Šoštanjju je pozvalo načelstvo »Učiteljskega konvikta« vsa v UJU včlanjena društva ljubljanske oblasti, naj sklenejo obvezni pristop k konviktu za letnim prispevkom 100 Din. Ni mu treba utemeljevati, da je to res nujna potreba. — Že 31. leto si pritegujemo od ust in zbiramo prispevke. — Zato predlaga:

Ljubljansko učiteljsko društvo skleni, da pristopi vse, pri njem včlanjeno učiteljsko k društvu za zgradbo »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani z obveznim letnim prispevkom 100 Din, ki naj se plačuje v 10 mesečnih zaporednih obrokih, pričevši s 1. januarjem 1926.

Sledilo je nato glasovanje, ki je pokazalo, da i ljubljansko učiteljsko umeva potrebo lastnega doma, v katerem naj bi našla naša učeča se deca svojo preskrbo. Večina je glasovala za pristop. Seveda ta obveznost ne more biti kakega pravnega značaja, pač pa globoko moralnega.

Prišlo je potem na razgovor vprašanje glede lokala za učiteljski naraščaj in društvo. Vkljub raznim nasvetom in predlogom vendar ni prišlo do pozitivnega zaključka, ker je vsled pomanjkanja posebnosti pa še vsled draginje takih prostorov v Ljubljani — najetje silno težavno. Izvolil se je zato štiričlanski odsek (tov. Engelmanova, Legat, Pristovšek in Škulj Andrej), ki naj do enega prihodnjih zborovanj prouči zadevo ter o njej poroča.

Po izčrpanem dnevnem redu zaključili tov. predsednik zborovanje.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MEZIŠKO DOLINO je zborovalo dne 7. novembra t. l. v Prevaljah. S tovarišem Mlačnikom, ki je odšel na višjo pedagoško šolo v Zagreb, je izgubilo društvo svojega predsednika, izgubilo vzornega, obče priljubljenega tovariša in izbornega pedagoškega strokovnjaka, vedno pripravljene dati nam svoje obsežno znanje, bodi s predavanji, bodi z nasveti na razpolago. Tovariš Mencin mu je izpregovoril nekaj toplih besed v slovo in nato podal običajno poročilo o šolsko-političnem položaju in vseh važnejših dogodkih iz zadnjega zborovanja.

Predavanje. Tovariš Lebič, priznan eksperimentator, nam je na številnih poskusih pokazal, kako se znano Kosmosovo učilo, takozvana gradbena škatlja, s pridom uporablja pri fizikalnem pouku na višji stopnji. Opozoril nas je na društvo »Kosmos« in njegove publikacije ter dal na željo razna pojasnila.

Nekaj navodil za uradovanje šolskih upraviteljev nam je nato podal tovariš sreski nadzornik Močnik in nas opozoril, kako tudi od svoje strani marsikaj lahko storimo za omejitve nepotrebnega pisarjenja in toliko povdarjenega birokratizma.

Živahno, mestoma ostro debato je izzvalo poročilo tov. Möderndorferja o poteku pokrajinske skupščine v Šoštanjju. Zastopniki društva so se branili očitkov, da niso storili svoje dolžnosti, ker niso spravili pred delegacijo teženj in

ugovorov našega društva proti smeri stanovske politike, ki jo zastopa naš poverjenik. Opozarjali so na slavnostni značaj skupščine, ki je proslavljala tridesetletnico tov. Jelenc kot predsednika organizacije slovenskega učiteljskega društva. Slednjič je bil s 4 glasovi večine sprejet predlog tov. Feiniga, da izraža zbor zastopnikom našega društva svoje nezadovoljstvo, ker niso razčistili na skupščini razmerja našega društva do poverjenika in zastopali našega stališča napram smeri njegove stanovske politike. Predlagatelj je izrečno povdarjal, da ni glasoval za dravograjske resolucije, da na smatra kot potrebno in dosledno, da zastopamo svoja načela pred merodajnim forumom.

Radi obsežne debate so se nekatere druge zadeve kakor zadeva Učiteljskega doma v Mariboru, morale preložiti na prihodnje zborovanje. Sprejet pa je bil še sledeči predlog, stavljen od tov. Feiniga v imenu šolskih upraviteljev.

1. Važnost in odgovornost upraviteljske službe na osnovni šoli zahtevata kategorično, da bodi upravitelj za svoje posle primerno plačan. Danes so njegovi interesi v tem pogledu popolnoma nezaščiteni in očitno je zastavljen napram upraviteljem drugih šol. To stanje je nevzdržno in tudi šoli sami na kvar. Zato pričakujemo od UJU, da stori odločne korake v njih prid.

2. Upraviteljske doklade, kakor so bile zamišljene v vladnem projektu osnovnošolskega zakona, odklanjamo in zahtevamo, da se honorira upravitelje osnovnih šol po načinu in načelu, kakor se to godi pri ravnateljih meščanskih in srednjih šol. Ta način se naj uveljavi tudi pri zakoniti ureditvi zadeve.

3. UJU naj doseže pravilno interpretacijo ali pa zakonito spremembo čl. 39. uradniškega zakona, da se prepereči, da bi se upraviteljem vzela z odtegljaji od stanarine ugodnost naturalnega stanovanja.

4. Šolskemu upravitelju pritiče kakor vsakemu drugemu državnemu uradniku primeren odmor v počitnicah. S tem časom naj bi poljubno razpolagal in šolska oblast naj mu poskrbi namestnika, odnosno ako to ni mogoče, naj ga za službene posle, ki jih opravlja v času odmora, posebej honorira.

+ SLOVENJEBISTRIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo 5. grudnia 1925 v Slovenski Bistrici. Navzočih je bilo 50 članov.

Pozdrav predsednika: Predsednik je najiskrenejše pozdravil vse prisotne ter otvoril zborovanje.

Opravičili so se: ga. Kopriva, ga. Plauerjeva in tov. Lešnik. Pogrešali pa smo Makolčane, kateri pa niti ne smatrajo za potrebno, da bi se vsaj opravičili. Dasiravno so tudi tam mladi tovariši in tovarišice, kakor tov. Jaut in ga. soproga, Lendovšek, Smolnikar; istotako tov. Canjker iz Pragerskega. Posnemajte Pohorčane, kateri so redni obiskovalci zborovanj, vkljub temu, da je njih pot mnogo težavnejša.

Čestital je tov. Kraljevi k dobro uspelemu usposobljenostnemu izpitu ter tov. Kokolu, kateri je postal častni občan trga Studenic. Zborovanja se ni udeležil vsled gmotnih razmer, ker mu je plača ustavljena že štiri mesece, a pokojnina mu še ni nakazana. Poverilo se je tov. Živkoti, da mu izroči čestitko društva.

V naše vrste je pristopila tov. Alma Mulej iz Studenic ter upamo, da bode redno hodila k zborovanjem in se ne ravnala po Makolčanih.

Zapisnik. Zapisnik se je prečital in odobruje vzel na znanje.

Dopis: Dopis sreskega šolskega nadzornika glede društvene knjižnice, kolko knjig vsebuje in člane knjižničnega odbora.

Zveza kulturnih društev naznanja, da preskrbi predavatelje poljudnih predavanj in se je treba obrniti na društvo.

Uprava lista »Zdravje« priporoča list v nabavo, isto tudi uprava »Zvončka«.

Dopis »Učit. doma« v Mariboru se je odložil na občni zbor.

Predavanje tov. A. Osterca: »Poročilo o mednarodnem pedagoškem kongresu v Heidelbergu«. Predavatelj je iz mnogih tem, katere so se obravnavale na tej konferenci, podal najzanimivejše izvlečke, obširnejše o »Odenwaldschule«. Videli smo, v kako tesnih oklepah se gib-

lje naše šolstvo, kako idealno pa so usmerjena stremjenja drugod, njih cilj pa je spoznavanje in spoštovanje človečanskega dostojanstva v bližnjem in tudi v sebi samem. V tem smislu se mu je predsednik v imenu navzočih prisrčno zahvalil.

Slučajnosti: Voditelj dramatičnega odseka je stavlil predlog, naj bi se v Poljčanah osnoval pododbor ter bi se naj vzporedno s slovenjebistriškim vadila druga igra in bi lahko nastopil naenkrat kar z dvema. Predlog se je sprejel in kot režiser je bil izvoljen tov. Varl.

Tov. Logar je menil, naj bi se obnovil učiteljski pevski zbor in bo poslal v ta namen v najkrajšem času pesmi na šolska upraviteljsva. Člani so z velikim navdušenjem sprejeli predlog.

Občni zbor se vrši v začetku meseca prosinca na Pragerskem. Naprošen je ravnatelj Humek, da predava o deškem ročnem delu.

+ PTUJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 5. decembra t. l. v Ptujju. Navzočih je bilo 77 članov.

Po otvoritvi zborovanja po tovarišu predsedniku se je prečital in odobril zapisnik prejšnjega zborovanja.

Osnutek poslovnika obrambnega odseka je čital tov. Majcen. Po kratki debati ter nekaterih pojasnilih so navzoči osnutek sprejeli.

O Dubrovački književnosti je govoril tov. Šestan, Vodil nas je iz dobe, ko so Srbi in Hrvati ustanovili v Dubrovniku novo državo, v kateri se je razvijalo neovirano njih politično in državno življenje tja v 15., 16., 17., 18. stoletje, ko se je Dubrovačka književnost krepko razvivala. Pokazal nam je na vzgledih vso lepoto te književnosti. Odobravanje navzočih ter zahvala tov. predsednika mu je bilo majhno povračilo za trud.

K slučajnostim se ni nihče oglašil.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO SLOVENJGRAŠKEGA OKRAJA je zborovalo v ponedeljek, dne 7. decembra 1925 ob 9. uri dopoldne v šolskem poslopiju v Slovenjgradcu ob udeležbi 25 članov in članic.

Tov. predsednik čestita tov. Živkoti in Podvršniku k prestalemu usposobljenostnemu izpitu, s katerim sta si zaguarala bodočo eksistenco. Tov. Barletu izraža sožalje povodom nagle smrti ljubelega brata, odvetnika v Mariboru, nakar mu tovariši zakličejo v spomin trikrat »Slava!« Nadalje priporoča v nabavo list »Zvonček« ter pridno posluževanje predavanj pri »Zvezi kulturnih društev v Mariboru«.

Tov. Šerbec poroča o zadnji seji širjega sosveta »Učit. doma« v Mariboru, katerega napredek je prav dober in se v najlepši meri razvija.

Zapisnik zadnjega učiteljskega zborovanja se izpopolni in odobri. Po daljši debati sklene društvo plačevati mesečno 20 Din, od katerih se prispeva 100 Din poverjeništvu v Ljubljani, 10 Din Učit. naraščaju v Mariboru, 10 Din društvu

kot član in 100 Din »Učit. domu« v Mariboru.

Tov. Šerbec predava o »domači grudi v računskem pouku«, ki je vzbudilo živahno razmotrivanje med člani. Tov. predsednik se mu za predavanje zahvali.

Tov. Kavčič povdarja, da je učiteljski stan najbolj obremenjen glede razširjave prosvete. Priporoča sodelovanje pri raznih društvih tudi ostalemu državnemu uradništvu. Učitelj bodi šolnik!

Določilo se je prihodnje zborovanje (obenem tudi občni zbor) na dan 16. januarja 1926.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBOR MESTO IN BLIŽNJO OKOLICO je zborovalo dne 7. decembra 1925 na III. deški osnovni šoli.

Zapisnik zadnjega zborovanja se odobri.

Predsednik pozdravi v vznešenih besedah navzoče in izraža svoje nezadovoljstvo radi slabega obiska. On opozarja na neprijetne vesti iz prestolice, kakor podaljšanje službene dobe od 32 do 35 let, podaljšanje iste dobe za pravico penzije od 10—15 let ter na 4% odtegljaje za penzijski fond i. dr. Srečnejšo bodočnost vidi v močni in delavni stanovski organizaciji, v kateri naj se sleherni udeleži po svojih močeh in sposobnostih. Predsednik poroča nadalje, da je imel odbor 2 seji, na katerih se je poleg tekočih zadev največ pretresalo vprašanje poslovnika.

Na društvo poslani dopisi se prečitajo in se vzamejo na znanje.

Tov. Grčar poroča o zanimivem in lepo zasnovanem referatu »O novih nujnih nalogah učiteljske in organizacije. Na predlog tov. Malenška se zaprosi referent, da poročilo objavi v stanovskem listu.

Tov. Grčar predlaga, da se priredijo mesečno redni diskuzijski sestanki. Poročevalci naj bodo samo iz vrst članstva. Za poglobitev stanovske zavesti pa naj bodo mesečna zborovanja. Odbor naj sestavi načrt sestankov. Predlog se sprejme.

Poročilo o državni skupščini odpade zaradi poznega časa, pač pa se soglasno odobrijo tozadevne poročevalčeve resolucije.

Tov. Burnikova poroča o blagajniškem stanju društva. Poročilo se vzame na znanje in zborovanje se ob 17. uri zaključuje.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu **Tov. K. M. v B.:** Vaše igrice in deklamovanke smo poslali tov. Ribičiču. Hvala za Vaš ljubeznjiv prispevek!

—lu **V Trbovlje:** Prejeli smo dvoje poročil ter uvrstili prvo, ki je bilo že stavljeno.

—lu **V Celje:** Ker je bilo prvo poročilo že postavljeno, smo morali izpustiti drugo (P. Š.). Uvrščeno bo pa v »Prosveto«.

Radi izborne kvalitete Vam priporočamo nabaviti si za jesen in zimo

„KARO“ čevlje

Lastne delavnice. Cene solidne.

MARIBOR
Koroška cesta 19

Le najbolje je najceneje

Priporočamo najboljše

PFAFF šivalne stroje

posebno za šolski poduk.

Ugodne cene.

Za šolska vodstva poseben popust. Poduk v umet. vezanju brezplačen.

IGN. VOK

LJUBLJANA NOVO MESTO

PRIMERNO BOŽIČNO DARILO

JE LIČNO VEZAN ZVONČEK

Tovarišice in tovariši, spomnite na to starše prihodnje dni in priporočajte nakup našega mladinskega lista. Uprava ima še na zalogi sledeče letnike: 1919, 1920, 1921, 1923, 1924, in 1925.

CENA VEZANIM LETNIKOM à 45 DIN